

RS AU § 162 Motion. Klimatanpassningsåtgärder

Ärendenummer: RS 2021/1295

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Motionen anses besvarad.

Sammanfattning

Ola Matting (MP) m.fl yrkar i en motion att Region Gotland omgående avsätter resurser, för att planera och utföra klimatanpassningsåtgärder, baserade på analyser av väderhändelser och långsiktiga klimatförändringars påverkan på oss. Syftet ska vara ett systematiskt och kraftfullt arbete med klimatanpassningsåtgärder, så att skador och kostnader till följd av klimatförändringar i möjligaste mån reduceras.

Inom ramen för arbetet med ny översiktsplan tar Region Gotland med stöd av SMHI fram en klimatanpassningsplan, som ska ge bättre förutsättningar att planera bebyggelse i områden som är särskilt utsatta för effekterna av ett förändrat klimat och vara en bas för vidare arbete med handlingsplaner både för kommande och för befintlig bebyggelse.

Bedömningen är att redan idag görs mycket inom en rad olika områden i Region Gotlands verksamheter för att begränsa negativa effekter av klimatförändringen, men mer behövs. Klimatanpassning behöver vara ett pågående och diversifierat arbete inom många olika verksamheter

Sannolikt kommer nationella medel att i utökad omfattning behöva kunna sökas av kommuner och regioner, då stora investeringar, men i olika omfattning och olika fördelat över landet kommer att behövas, för att klimatsäkra grundläggande infrastruktur. Förvaltningen föreslår bifall till motionen inom ramen för det kommunala ansvaret och med hänvisning till redan utfört arbete inom ramen för översiktsplanarbetet.

Bedömning

Ett arbete med ett förslag på en klimatanpassningsplan, i huvudsak enligt motionens intentioner, genomfört inom ramen för översiktsplanarbetet, dock avgränsat till ett kommunalt ansvar för klimatanpassning. Förvaltningen föreslår bifall till motionen med hänvisning till det arbetet. För fortsatt arbete med klimatanpassning kommer resurser att behöva äskas i annan ordning. Bedömningen enligt tvärperspektiven nedan syftar till att belysa behovet av klimatanpassning i ett något bredare perspektiv än det strikt kommunala ansvaret.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen, enligt ärendebeskrivningen, är att arbete pågår med att tydligare införliva ansvar för klimatanpassning i det rättsliga systemet, särskilt med de ändringar som kan bli en del av resultatet enligt slutbetänkandet i Klimaträttsutredningen från år 2022.

2. Ekonomiskt perspektiv

I klimatanpassningsstrategin från 2018 förtydligade regeringen att den anser att huvudprincipen är att kostnaderna för skydd av egendom ligger på egendomens ägare. I enlighet med bland annat slutsatserna i den så kallade jordskredspropositionen från 1986, anses samtidigt att en viss omfördelning av offentliga medel kan vara motiverad på grund av att klimatförändringarna slår olika mot olika landsändar och sektorer i Sverige. Kommuner kan söka om medel från anslaget 2.2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor. Det anslaget kan delfinansiera konkreta åtgärder till skydd mot ras, skred och översvämning, via MSB.

Riksrevisionen har konstaterat att såväl staten som kommuner och enskilda kommer att få bära höga kostnader för skador orsakade av klimatförändringar. Bedömningen är att både arbetet med klimatomställning till nettonollutsläpp och anpassningen till klimatförändringarna kommer att kräva nyinvesteringar och reinvesteringar. Möjligen kommer projektfinansiering från EU att finnas tillgänglig att söka även för klimatanpassning.

3. Barnperspektiv

Viktigast, för att på bästa sätt ta tillvara på barns rättigheter och möjligheter för ett gott liv nu och i framtiden, är att med kraft bekämpa klimatförändringarna och att behandla dessa som den akuta kris de utgör.

Arbetet för att anpassa samhällets infrastruktur, bebyggelse, vatten- och livsmedelsförsörjning till föränderligt klimat kan inte väga upp de samhällsrisiker som klimatförändringen ger, men är nödvändiga för att öka infrastrukturens och de försörjande systemens robusthet.

4. Jämställdhetsperspektiv

Klimatanpassning är ett samhällsbehov som berör alla. Ur perspektivet jämställdhet kan konstateras att ett stort ansvar för klimatanpassning följer dels av ledarskap för verksamheter som behöver klimatanpassas, dels ägande och ansvar för fastigheter och fysiska anläggningar, där detta är ojämnt fördelat, så kommer även ansvaret för klimatanpassning att vara det. Se även punkt 5.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Eftersom klimatanpassning kräver stora och kostsamma insatser, för till exempel både avvattning och bevattningsmöjligheter, ändrade växtföljder och odlingsmetoder, stormsäkring och brandskydd inom de areella näringarna så är detta en mycket stor jordbrukarfråga och landsbygdsfråga, vilken också påverkar hela samhällen. Initialt märks effekter som högre livsmedels- och virkespriser. Med dagens globalt sammanlänkade ekonomi ger missväxt eller energikris i någon del av världen snabbt effekter på världsmarknadspriserna på livsmedel. I ett större perspektiv påverkas den globala tillgången på livsmedel. Erfarenhetsmässigt påverkas då de ekonomiskt svagare grupper mest och därmed, så länge delmålet ekonomisk jämställdhet inte är uppnått, (SOU 2022:4), påverkar detta då också perspektiven 3 respektive 4 ovan.

6. Klimat och miljöperspektiv

Medan Parisavtalets genomförande och ett effektivt arbete med kraftiga och omedelbara utsläppsminskningar är helt avgörande för att nå samtliga miljömål och den hållbara utveckling som beror av dessa, så innebär 1.5 graders höjning av den globala medeltemperaturen att medeltemperaturen på våra nordliga breddgrader ökar än mer. Behovet av anpassning till ett förändrat klimat är redan påtagligt inom många sektorer.

Ärendets behandling under mötet

Arbetsutskottet föreslår att motionen ska anses besvarad.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Motion 2021-09-20

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2023-05-17